

بررسی و مقایسه انگیزه‌های اصلی

شرکت در ورزش همگانی و قهرمانی ورزشکاران شهر تهران

رضا صابونچی^۱، سعید حاتمی^{۲*}، یزدان سبحانی^۲، مجید ورمقانی^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۲/۷

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۸/۱۴

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی و مقایسه انگیزه‌های اصلی شرکت در ورزش همگانی و قهرمانی ورزشکاران شهر تهران است. جامعه آماری این پژوهش از افراد شرکت کننده در ایستگاه‌های ورزش همگانی و نیز افراد شرکت کننده در ورزش قهرمانی شهر تهران تشکیل شده است. با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی، ۳۳۰ نفر افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و ۲۵۰ نفر افراد شرکت کننده در ورزش قهرمانی، به عنوان نمونه آماری این پژوهش انتخاب شدند. از پرسشنامه استاندارد وینبرگ (RPCSPA) برای اندازه‌گیری ۸ خرده‌مقیاس (سرگرمی و لذت، رقابت، انرژی اجتماعی، کار گروهی، آمادگی، انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و تخلیه انرژی) استفاده شد. در قسمت آمار استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف، U-Mann-Whitney و آزمون فریدمن در سطح $p \geq 0.05$ استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد بین اولویت انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی تفاوت معنی داری وجود دارد. به علاوه، میان انگیزه ورزشکاران شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی تفاوت معنی داری مشاهده شد. به طور کلی، یافته‌های پژوهش نشان داد که رقابت، اولین انگیزه شرکت در ورزش قهرمانی ورزشکاران محسوب می‌شود و پس از آن، سایر انگیزه‌ها قرار دارند. علاوه بر آن، آمادگی، اولین انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش همگانی است.

کلیدواژه‌ها: ورزش همگانی، ورزش قهرمانی، انگیزش، ورزشکار.

مقدمه

بیش از یک قرن پیش، به صورت نظریه‌های مختلف، توصیف انگیزه‌های بیرونی و درونی در جهت‌دهی رفتار و عملکرد آدمی مطرح شده است (خالقی، ۱۳۸۲). عوامل مثبت و منفی بسیاری روی اجرای ورزشکاران اثر می‌گذارد و برآیند این عوامل، انگیزه افراد را از شرکت در رقابت شکل می‌دهد. جهت‌گیری ورزشی ورزشکاران نیز براساس این انگیزه‌ها، متغیر و متفاوت است. ورزشکارانی که فقط برای پیروزشدن و کسب نتیجه به میدان رقابت پا می‌گذارند، با آنهایی که با هدف‌گرایی مشخصی از قبیل: کسب تجربه،

امروزه، تمرینات و رقابت‌های ورزشی از ابعاد گوناگونی بررسی می‌شود و ورزشکاران به عنوان عناصر اصلی رقابت، در مرکز این توجه قرار دارند. آنها از جوانب گوناگون فیزیولوژیکی، مهارتی و آمادگی جسمانی در راستای رسیدن به حداکثر عملکرد و توانایی ورزشی بررسی شده‌اند. از طرف دیگر، روان‌شناسان ورزشی نیز ورزشکاران را از بُعد ذهنی، روانی و رفتاری در بوتۀ آزمایش قرار داده‌اند. در این زمینه، موضوع انگیزه، وسعت و گستردگی زیادی دارد و از حدود

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی - واحد بروجرد

*۲- دانشجوی دوره دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی تهران (نویسنده مسئول) Saeidhatami64@yahoo.com

۳- دانشجوی دوره دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۴- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه تربیت مدرس تهران

ضروری است (گیل^۱، ۲۰۰۵).

شناخت اهداف و انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی و قهرمانی بسیار مهم است. این شناخت می‌تواند برای مدیریت بخش ورزش همگانی و قهرمانی در سازمان‌های مختلف اجتماعی و اقشار کارمندان، جوانان، بازنشستگان، زنان و غیره، شرایط و امکانات مناسبی را فراهم کند. بررسی نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که افراد در جوامع، با انگیزه‌های متفاوتی در فعالیت‌های تفریحی و ورزشی و قهرمانی شرکت می‌کنند. شناخت انگیزه ورزشی در ورزشکاران می‌تواند حقایق بسیاری را روشن کند.

سیندی^۲ و لیندر^۳ (۲۰۰۷)، در پژوهشی انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی و همگانی را روی ۱۲۳۵ ورزشکار ۲۰-۱۴ ساله مطالعه کردند. نتایج تحقیق آنان نشان داد که بین فاکتورهای مورد نظر در ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی و همگانی تفاوت معناداری وجود دارد. گارت^۴ و همکاران (۲۰۰۶)، در مطالعه‌ای انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش رقابتی را در ۷۵ باشگاه در انگلستان بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که اولویت انگیزه‌های افراد شرکت‌کننده در ورزش رقابتی، به ترتیب شامل: اجتماعی‌شدن، دوست‌یابی، آمادگی، پاداش گرفتن، رقابت، پیدا کردن شغل و توسعه مهارت‌ها است.

وینبرگ^۵ و همکاران (۲۰۰۰)، در پژوهشی، انگیزه شرکت در ورزش رقابتی و همگانی را روی ۸۲۲ پسر و ۶۵۰ دختر بررسی کردند. نتایج نشان داد که انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی، به ترتیب از رقابت، انرژی اجتماعی، آمادگی و کار گروهی و انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی از انگیزه درونی، انگیزه بیرونی، آمادگی و تخلیه انرژی نشئت می‌گیرد.

شاید اصلی‌ترین سؤال درباره شرکت در ورزش این باشد که آیا فرد، ورزشکار یا ورزش دوست متولد می‌شود یا اینکه علاقه به ورزش در او در محیط و اجتماع ایجاد می‌شود؟ آنچه به‌عنوان مسئله اصلی این پژوهش مطرح می‌شود، این است که افراد با چه انگیزه‌هایی فعالیت‌های تفریحی ورزشی و رقابتی انجام می‌دهند؟ به‌علاوه، بیشتر پژوهش‌های

بهبود مهارت، سرگرمی، لذت و غیره رقابت می‌کنند، انگیزه ورزشی متفاوتی دارند و این انگیزه تأثیر خود را در نتیجه رقابت و عملکرد ورزشکاران نشان می‌دهد (انشل، ۱۳۸۰).

استقبال مردم از ورزش همگانی یا ورزش برای همه و توجه دولت‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی به این موضوع، یک تحول اجتماعی مهم به‌شمار می‌رود. البته گسترش ورزش همگانی و قهرمانی در کشورهای مختلف به مدیریت و برنامه‌ریزی و نیز به شرایط فرهنگی و اجتماعی-اقتصادی جامعه وابسته است. هرچند ورزش همگانی، یک عامل اساسی در تأمین سلامتی و کیفیت زندگی افراد جامعه است، مردم براساس فرهنگ، نگرش، باورها و نیز با توجه به ویژگی‌های فردی (سن، جنسیت، شغل و...) و وضعیت مادی خود، در ورزش همگانی شرکت می‌کنند. با وجود این، ورزش همگانی زمینه خوبی برای شناسایی و هدایت افراد مستعد به سمت ورزش قهرمانی است (کاشف، ۱۳۷۵).

موضوع مهمی که باید در بخش سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای ورزش به آن توجه کرد، اولویت‌های جامعه برای پرداختن به ورزش همگانی و قهرمانی است. برای شناخت دقیق و برنامه‌ریزی ورزش همگانی و قهرمانی در کشورها، فقط علاقه و تمایل مردم به ورزش کافی نیست، بلکه باید جوانب مختلف این پدیده در سطح کلان و خرد بررسی شود (غفوری، ۱۳۸۲).

در زمینه ورزش نیز انگیزش ورزشکاران برای شرکت در فعالیت‌ها و رقابت‌های ورزشی از جوانب زیادی بررسی شده است. برخی از روان‌شناسان ورزش، ابعاد انگیزش ورزشکاران و سایر شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی را با عنوان «جهت‌گیری ورزشی در فعالیت، تمرین و رقابت» طبقه‌بندی و توصیف کرده‌اند. با شناخت این ابعاد در ورزشکاران، می‌توان میزان انگیزش، تمایل و آمادگی افراد را برای شرکت در رقابت‌ها و فعالیت‌های ورزشی جهت‌دهی کرد. این موضوع، حتی در بسط مهارت‌های روانی ورزشکاران، شناسایی نقاط ضعف و قوت روانی یا تقویت و آماده‌سازی افراد برای رشته‌های ورزشی یا اجرای مهارت‌های خاص و عملکرد ورزشی در موقعیت‌های مختلف رقابت، بسیار مهم و

1- Gill, Diane. L.

2- Cindy, H.

3- Linder, K.

4- Gareth, W.

5- Winberg, R.

از گزینه‌ها را انتخاب می‌کند (برای گزینه کاملاً موافقم عدد ۱، موافقم عدد ۲، نظری ندارم عدد ۳، کاملاً مخالفم عدد ۴ و مخالفم عدد ۵). بنابراین استخراج داده‌ها به راحتی و به سهولت انجام گرفته است. این پرسشنامه از هشت مقیاس سرگرمی و لذت، رقابت، انرژی اجتماعی، کار گروهی، آمادگی، انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و تخلیه انرژی تشکیل شده است.

این پرسشنامه با توجه به بررسی پیشینه پژوهش و مشورت و تبادل نظر با استادان متخصص، تدوین و تنظیم شد. برای تعیین روایی، پرسشنامه بین ۱۰ نفر از استادان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی توزیع و از آنها خواسته شد تا نظریات تخصصی خود را درباره چگونگی نگارش سؤال‌ها، میزان قابل فهم بودن آنها، محتوای پرسشنامه، ارتباط سؤالات با گزینه‌ها و هماهنگی سؤالات با اهداف پژوهش اعلام کنند. پس از درج نکات و پیشنهادهای استادان گرامی و اعمال نظر آنان، روایی پرسشنامه تأیید شد. برای تعیین ثبات درونی پرسشنامه، پرسشنامه نهایی به صورت تصادفی در اختیار ۳۰ نفر از افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی شهر تهران قرار گرفت و هر ۳۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد. سپس برای تعیین اعتبار درونی پرسشنامه، از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۹۰ محاسبه شد. در این پژوهش از آمار توصیفی برای محاسبه شاخص‌های متوسط و پراکندگی و از روش‌های آمار استنباطی، آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف، آزمون یو مان - ویتنی و فریدمن استفاده شده است.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر، تعداد ۳۳۰ ورزشکار شرکت کننده در ورزش همگانی و ۲۵۰ ورزشکار شرکت کننده در ورزش قهرمانی حضور داشتند. بیشتر افراد شرکت کننده در ورزش همگانی مجرد و بیشتر افراد شرکت کننده در ورزش قهرمانی متأهل بودند. سن افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی، حداقل کمتر از ۱۷ سال و حداکثر بیشتر از ۳۰ سال بود. شغل بیشتر افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی، دولتی یا آزاد بود و درصد کمی از افراد شرکت کننده

انجام گرفته در زمینه فواید جسمانی، روانی و حرکتی ورزش، مستمر و متمرکز بوده است، در صورتی که به انگیزه‌های افراد برای شرکت در ورزش‌های همگانی و قهرمانی از این جنبه کمتر توجه شده است؛ از این رو، پژوهشگر درصدد است ابتدا انگیزه‌های افراد از شرکت در فعالیت‌های ورزشی رقابتی و فعالیت‌های ورزشی تفریحی و سپس تفاوت بین انگیزه‌های این دو گروه را بررسی کند. شناخت این موضوع در امر هدایت، رهبری و مدیریت تیم‌های ورزشی و تعامل با ورزشکاران اهمیت بسیاری دارد. لازمه پیشرفت برای تمامی تیم‌های ورزشی و مربیان بزرگ، آگاهی از وضعیت انگیزش ورزشکاران و کنترل آن است.

در پژوهش حاضر، انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی بررسی و مقایسه شده است. هر یک از این انگیزه‌ها، ماهیت درونی و بیرونی دارد و بخشی از انگیزه‌های اجتماعی ورزشکاران را تشکیل می‌دهد. البته ممکن است اهمیت یا اولویت این انگیزه‌ها در سطوح مختلف ورزشی متفاوت باشد؛ ولی برای درک متقابل ورزشکار - مربی و جهت‌دهی عملکرد آنان ضروری است.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش حاضر در قسمت ورزش همگانی کلیه افراد شرکت کننده در ایستگاه‌های ورزش همگانی شهر تهران و در قسمت ورزش قهرمانی کلیه افراد شرکت کننده در ورزش قهرمانی شهر تهران، شامل رشته‌های فوتبال، والیبال، هندبال، شنا و تکواندو بوده است که با توجه به نمونه‌های در دسترس و روش نمونه‌گیری تصادفی در بخش ورزش همگانی ۳۳۰ نفر و در بخش ورزش قهرمانی ۲۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری این پژوهش، شامل پرسشنامه مربوط به اطلاعات دموگرافی و نیز برای آگاهی از انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش همگانی و قهرمانی پرسشنامه استاندارد (RPCSPA)^۱ بوده است.

این پرسشنامه از نوع پاسخ بسته، و شامل ۳۱ سؤال است. هر کدام از سؤالات پنج گزینه‌ای است که هر آزمودنی یکی

درونی (۲/۵۱)، ۳. سرگرمی (۲/۵۰)، ۴. آمادگی (۲/۴۴)، ۵. انگیزه‌ی بیرونی (۲/۴۲)، ۶. انرژی اجتماعی (۲/۳۹)، ۷. تخلیه‌ی انرژی (۲/۳۶)، ۸. کار گروهی (۲/۱۲).

براساس اطلاعات جدول شماره ۳، نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که باتوجه به سطح معنی‌داری مشاهده‌شده، بین اولویت انگیزه‌ی افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

براساس اطلاعات جدول ۴، نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که باتوجه به سطح معنی‌داری مشاهده‌شده، بین اولویت انگیزه‌ی افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

باتوجه به جدول ۵، کل نمرات انگیزه‌ی ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی نسبت به نمرات انگیزه‌ی ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی بیشتر است. ترتیب ابعاد انگیزه‌ی ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی، عبارت است از: ۱. آمادگی، ۲. انگیزه‌ی درونی، ۳. انگیزه‌ی بیرونی، ۴. تخلیه‌ی انرژی، ۵. کار گروهی، ۶. رقابت، ۷. سرگرمی، ۸. انرژی اجتماعی.

این ترتیب در ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی عبارت است از: ۱. رقابت (۲/۵۶)، ۲. انگیزه‌ی درونی، ۳. سرگرمی، ۴.

در ورزش همگانی، دانش‌آموز و افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی بیکار بودند. بیشتر افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی لیسانس و بالاتر بودند. کمترین روزهای تمرین در هفته در افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی ۳ روز و بیشترین روزهای تمرین در هر دو گروه ۵ روز و بیشتر بود. بیشترین تعداد ساعات تمرین در هر روز در افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی ۲-۱ ساعت، و کمترین ساعات تمرین در هر دو گروه کمتر از ۱ ساعت در روز بود. سابقه‌ی بیشتر افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی بیشتر از ۶ سال و کمترین سابقه در این مورد کمتر از ۲ سال بود.

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین نمرات انگیزه‌ی افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی، به ترتیب اولویت، عبارت است از: ۱. آمادگی (۱/۶۳)، ۲. انگیزه‌ی درونی (۱/۶۲)، ۳. انگیزه‌ی بیرونی (۱/۵۷)، ۴. تخلیه‌ی انرژی (۱/۵۵)، ۵. کار گروهی (۱/۵۴)، ۶. رقابت (۱/۵۳)، ۷. سرگرمی (۱/۵۲)، ۸. انرژی اجتماعی (۱/۵۱).

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، میانگین نمرات انگیزه‌ی افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی، به ترتیب اولویت، عبارت است از: ۱. رقابت (۲/۵۶)، ۲. انگیزه‌ی

جدول ۱. اولویت‌بندی انگیزه‌ی افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی

اولویت	شاخص‌های آماری		میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین نمره	کمترین نمره	سطح معنی‌داری
	انگیزه‌ها	میانگین					
۱	آمادگی	۱/۶۳	۱/۶۳	۰/۶۳	۵	۱	۰/۰۵*
۲	انگیزه‌ی درونی	۱/۶۲	۱/۶۲	۰/۴۸	۴/۲۰	۱	۰/۰۵*
۳	انگیزه‌ی بیرونی	۱/۵۷	۱/۵۷	۰/۴۶	۳/۸۳	۱	۰/۰۵*
۴	تخلیه‌ی انرژی	۱/۵۵	۱/۵۵	۰/۴۸	۴/۷۵	۱	۰/۰۵*
۵	کار گروهی	۱/۵۴	۱/۵۴	۰/۷۴	۶	۱	۰/۰۵*
۶	رقابت	۱/۵۳	۱/۵۳	۰/۶۲	۴/۵۴	۱	۰/۰۵*
۷	سرگرمی	۱/۵۲	۱/۵۲	۰/۴۱	۲/۵۰	۱	۰/۰۵*
۸	انرژی اجتماعی	۱/۵۱	۱/۵۱	۰/۳۷	۳/۱۳	۱	۰/۰۵*

جدول ۲. اولویت بندی انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش قهرمانی

اولویت	انگیزه‌ها	شاخص‌های آماری	میانگین	انحراف استاندارد	پیشترین نمره	کمترین نمره	کولموگروف-اسمیرنوف یک گروهی	سطح معنی داری
۱	رقابت		۲/۵۶	۰/۸۴	۴/۵۰	۱	۳/۹۵	۰/۰۵*
۲	انگیزه درونی		۲/۵۱	۰/۸۱	۴/۳۰	۱	۲/۱۰	۰/۰۵*
۳	سرگرمی		۲/۵۰	۰/۴۶	۴/۷۵	۱	۳/۳۹	۰/۰۵*
۴	آمادگی		۲/۴۴	۰/۹۴	۵	۱	۳/۱۴	۰/۰۵*
۵	انگیزه بیرونی		۲/۴۲	۰/۸۸	۵	۱	۴/۰۰	۰/۰۵*
۶	انرژی اجتماعی		۲/۳۹	۰/۸۰	۴/۵۰	۱	۲/۷۹	۰/۰۵*
۷	تخلیه انرژی		۲/۳۶	۰/۸۶	۴/۷۵	۱	۳/۱۳	۰/۰۵*
۸	کار گروهی		۲/۱۲	۰/۹۷	۴/۷۵	۱	۳/۰۳	۰/۰۵*

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن درباره مقایسه اولویت انگیزه افراد شرکت کننده در ورزش همگانی

اولویت	انگیزه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱	آمادگی	۱/۶۳	۰/۴۸	۲۵/۱۴۸	۶	۰/۰۱
۲	انگیزه درونی	۱/۶۲	۰/۶۳			
۳	انگیزه بیرونی	۱/۵۷	۰/۴۶			
۴	تخلیه انرژی	۱/۵۵	۰/۶۰			
۵	کار گروهی	۱/۵۴	۰/۴۸			
۶	رقابت	۱/۵۳	۰/۷۴			
۷	سرگرمی	۱/۵۲	۰/۴۱			
۸	انرژی اجتماعی	۱/۵۱	۰/۳۷			

جدول ۴. نتایج آزمون فریدمن درباره مقایسه اولویت انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی

معنی‌داری محاسبه شده با آزمون یومن ویتنی	Z محاسبه شده با آزمون یومن ویتنی	همگانی		قهرمانی		شاخص‌های آماری انگیزه‌ها
		انحراف معیار	میانگین نمره	انحراف معیار	میانگین نمره	
۰/۰۱	-۱۲۰/۹۳	۰/۴۰	۱/۶۲	۰/۸۴	۲/۵۶	رقابت
۰/۰۱	-۱۲/۱۰	۰/۴۸	۱/۵۳	۰/۸۱	۲/۵۱	انگیزه درونی
۰/۰۱	-۱۱/۶۷	۰/۴۱	۱/۵۲	۰/۹۴	۲/۵۰	سرگرمی
۰/۰۱	-۹/۴۸	۰/۷۴	۱/۶۳	۱/۱	۲/۴۴	آمادگی
۰/۰۱	-۱۱/۱۰	۰/۴۶	۱/۵۷	۰/۸۸	۲/۴۲	انگیزه بیرونی
۰/۰۱	-۱۲/۱۷	۰/۳۷	۱/۵۱	۰/۸۰	۲/۳۹	انرژی اجتماعی
۰/۰۱	-۱۰/۹۴	۰/۴۸	۱/۵۵	۰/۸۶	۲/۳۶	تخلیه انرژی
۰/۰۱	-۵/۸۶	۰/۶۳	۱/۵۴	۰/۹۷	۲/۱۲	کار گروهی

جدول ۵. مقایسه انگیزه شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی و قهرمانی

اولویت	انگیزه	میانگین	انحراف استاندارد	خی دو	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۱	رقابت	۲/۵۶	۰/۸۲	۱۲۱/۵۵	۷	۰/۰۱
۲	انگیزه درونی	۲/۵۱	۰/۸۱			
۳	سرگرمی	۲/۵۰	۰/۹۴			
۴	آمادگی	۲/۴۴	۱/۱۳			
۵	انگیزه بیرونی	۲/۴۲	۰/۸۸			
۶	انرژی اجتماعی	۲/۳۹	۰/۸۰			
۷	تخلیه انرژی	۲/۳۶	۰/۸۶			
۸	کار گروهی	۲/۱۲	۰/۹۷			

رقابت و پیروزی در ورزش قهرمانی شرکت می‌کنند. نتایج تحقیق آنان با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. نتایج پژوهش لت^۴ و فیندلی^۵ (۲۰۰۷) نشان داد که بیشترین انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش رقابتی، برنده شدن و رقابت است که نتایج پژوهش آنان مؤید نتایج تحقیق حاضر است. براساس اطلاعات جدول ۳، نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که باتوجه به سطح معنی‌داری مشاهده‌شده، بین اولویت انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

طی پژوهشی که کیل پاتریک^۶ و همکاران در سال (۲۰۰۵) انجام دادند، انگیزه دانشجویان از شرکت در ورزش همگانی و تفاوت انگیزه آنان از مشارکت ورزشی و تمرین بررسی شد. نتایج پژوهش، حاکی از تمایل بیشتر شرکت‌کنندگان به انگیزه‌های درونی، مانند لذت و شادی بود. در طرف مقابل، انگیزه افراد از تمرین، بیشتر شامل انگیزه‌های بیرونی، مانند ظاهر فرد، وزن و کاهش استرس بود که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. یاوروی (۱۳۸۲) دریافت که بیشترین انگیزه دانش‌آموزان از شرکت در ورزش همگانی، به ترتیب، آمادگی، شادابی و لاغر شدن بوده است. بین اولویت انگیزه آنان در ورزش تفاوت معنادار وجود دارد که نتایج پژوهش وی مؤید نتایج پژوهش حاضر است.

براساس اطلاعات جدول ۴، نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که باتوجه به سطح معنی‌داری مشاهده‌شده، بین اولویت انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. تیلور^۷ (۲۰۰۶) با مطالعه بر روی ۹۰ زن و مرد، تفاوت اولویت انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی را بررسی کرد. نتایج پژوهش او نشان داد که هیچ تفاوتی در انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی وجود ندارد که این امر با نتایج پژوهش حاضر همسو نیست. به علاوه، نتایج پژوهش وی حاکی از آن است که بین سن و انگیزه ورزشی، ارتباط مثبت و معنی‌دار وجود دارد؛ به این شرح که هرچه سن ورزشکار بیشتر باشد، انگیزه ورزشکاران نیز بیشتر می‌شود.

گارت و همکاران (۲۰۰۶) در مطالعه‌ای تفاوت اولویت انگیزه

آمادگی، ۵. انگیزه بیرونی، ۶. انرژی اجتماعی، ۷. تخلیه انرژی، ۸. کار گروهی. همان‌طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، باتوجه به سطح معناداری در آزمون یومن ویتنی، بین انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

براساس نتایج جدول ۱ و سطح معناداری مشاهده‌شده ($P \geq 0.05$)، یافته‌های پژوهش حاکی از این است که آمادگی، اولین انگیزه افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی است. شیخ‌الاسلامی (۱۳۷۹) دریافت که مهم‌ترین انگیزه‌های افراد برای شرکت در کلاس‌های ورزشی، بهبود دردهای جسمانی، حفظ سلامتی، کاهش فشارهای زندگی و ناراحتی‌های روحی و روانی بوده است. نتایج پژوهش وی با نتایج این تحقیق در زمینه اولویت اول شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی، یعنی حفظ آمادگی جسمانی همسویی دارد. روزبیانی (۱۳۸۰) نیز اهداف و انگیزه‌های شرکت‌کنندگان زن در ورزش همگانی را حفظ سلامتی، کسب نشاط، لذت و تناسب اندام بیان کرده است. در پژوهش دیگری که روی تمامی شرکت‌کنندگان در ۶ مرکز ورزش همگانی شهر لیکستر بریتانیا انجام گرفت، نشان داده شد که سلامتی، گسترش آمادگی جسمانی و آرام‌سازی از عمومی‌ترین انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی بوده است (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۱۳۸۶).

نتایج مطالعات کلت جی اس^۱ و همکاران در سال ۲۰۰۴ نشان دادند که بیشترین انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی عبارت است از آمادگی جسمانی، حفظ سلامتی، دوست‌داشتن فعالیت، بهبود و تحرک مفصلی. نتایج پژوهش‌های فوق، یافته‌های این پژوهش را تأیید می‌کند. به علاوه، براساس نتایج جدول ۲ و سطح معناداری مشاهده‌شده، یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که رقابت، اولین انگیزه شرکت‌کنندگان در ورزش قهرمانی ورزشکاران محسوب می‌شود و پس از آن، سایر انگیزه‌ها قرار دارند؛ به طوری که ترتیب و اولویت این انگیزه‌ها نیز متفاوت و معنی‌دار است. مالت^۲ و فلتز^۳ (۲۰۰۱) نشان دادند که ورزشکاران برای

1- Kolt GS
2- Malet, L.
3- Feltz, D. L.

4- Leate, C.
5- Findly, Anne B.
6- Kilpatrick, M.

7- Taylor, A.

و سپس بیرونی نسبت به ورزشکاران معمولی برانگیخته می‌شوند. ورزشکاران در رشته‌های انفرادی نیز بیشتر با انگیزش درونی نسبت به ورزشکاران رشته‌های گروهی، برانگیخته می‌شوند؛ البته، تفاوتی در انگیزش بیرونی این گروه‌ها وجود نداشت. با افزایش رضایت از عملکرد فردی و تیمی، انگیزش درونی افزایش می‌یافت؛ ولی انگیزش بیرونی فقط با افزایش رضایت از عملکرد تیمی افزایش پیدا می‌کرد. دانشجویان سال اول، بیشتر با انگیزش درونی و دانشجویان سال آخر، بیشتر با انگیزش بیرونی برانگیخته می‌شدند. سیندی و همکاران (۲۰۰۶) نشان دادند که بین فاکتورهای مورد نظر در ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی و همگانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش فوق با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد.

باینکه هنوز سؤالات زیادی درباره ورزش همگانی و قهرمانی مطرح است، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که با شناخت انگیزه و دلایل شرکت افراد و نیز شناخت سایر ویژگی‌های فردی و اقتصادی - اجتماعی می‌توان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی خوبی را با توجه به شرایط فرهنگی و زیست‌بومی هر شهر و منطقه اعمال کرد. باید وضعیت اجتماعی - اقتصادی و فرهنگ افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی، شناسایی و طبقه‌بندی و انگیزه‌های افراد بررسی شود. شایان توجه است که در پژوهش‌ها، هر دو جنبه کمی و کیفی ورزش همگانی و به‌ویژه انواع فعالیت‌های ورزشی - تفریحی بررسی و طبقه‌بندی شده است. صرف‌نظر از نتایج این پژوهش و پژوهش‌های مشابه، مطالعات بسیار اندک در داخل کشور، محدود به شهرهای بزرگ کشور و در سال‌های گذشته بوده است. باینکه در پژوهش‌های گذشته، برخی از اهداف و انگیزه‌های شرکت در ورزش همگانی اقشار مختلفی، مانند زنان، دانش‌آموزان، دانشجویان، کارمندان و کارکنان، بررسی و اهداف و انگیزه‌های زیادی، مانند کسب نشاط و لذت، کسب سلامتی و آمادگی جسمانی، پیشگیری از بیماری‌ها و غیره شناسایی شده است، باز هم باید این اهداف و انگیزه‌ها را در شهرهای مختلف و هر چند سال یک بار بررسی کرد تا متناسب با ثبات یا تغییر در آنها، برنامه‌ها،

افراد شرکت‌کننده در ورزش رقابتی را در ۷۵ باشگاه انگلستان بررسی کردند. نتایج پژوهش آنان حاکی از این بود که بین اولویت انگیزه‌های افراد شرکت‌کننده در ورزش رقابتی تفاوت معنادار وجود دارد؛ که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. باتوجه به جدول ۵، کل نمرات انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی نسبت به نمرات انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی بیشتر است. عبارت است از: ۱. آمادگی، ۲. انگیزه درونی، ۳. انگیزه بیرونی، ۴. تخلیه انرژی، ۵. کار گروهی، ۶. رقابت، ۷. سرگرمی، ۸. انرژی اجتماعی. این ترتیب در ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی عبارت است از: ۱. رقابت، ۲. انگیزه درونی، ۳. سرگرمی، ۴. آمادگی، ۵. انگیزه بیرونی، ۶. انرژی اجتماعی، ۷. تخلیه انرژی، ۸. کار گروهی. همان‌طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، باتوجه به سطح معناداری در آزمون یومن ویتنی، میان انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش همگانی و قهرمانی تفاوت معناداری وجود دارد.

وینبرگ و همکاران (۲۰۰۰) در پژوهشی انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی و همگانی را بررسی کردند. نتایج نشان داد که انگیزه ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش رقابتی، به ترتیب از رقابت، انرژی اجتماعی، آمادگی و کار گروهی تشکیل می‌شود. کیل‌پاتریک و همکاران (۲۰۰۵) با مقایسه انگیزه‌های دانشجویان دختر و پسر نشان دادند که دانشجویان، بیشتر با انگیزه‌های درونی، مانند لذت و شادی در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند؛ در صورتی که انگیزه آنان از شرکت در تمرینات، اغلب، حفظ وضعیت ظاهری، کنترل وزن و کاهش استرس است (کیل‌پاتریک ام، ۲۰۰۵). یافته‌های پژوهش مذکور با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد. شیری (۱۳۷۶) اشاره می‌کند که تا ۳۰ سالگی، انگیزه درونی افراد برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی به تدریج کاهش می‌یابد، ولی در دوران میانسالی، مجدداً انگیزه درونی غالب می‌شود.

نتایج پژوهش باومن^۱ و همکاران (۲۰۰۹)، نشان داد که ورزشکاران رده اول دانشگاه، بیشتر با انگیزه‌های درونی

- Bowman, M.; Flower, N.; Machuga, J.; et al. 2009. "Motivation Differences between Group and Individual Athletic Teams Participation in Intercollegiate and Intramural Sport", *Journal Sport & Exercise Psychology*, Supplement 23, S 26.
- Cindy, H. & Linder, K. 2007. "Situational State Balances and Participation Motivation in Youth Sport", *British Journal of Education Psychology* 76(2), 369-384.
- Gareth, W.; Ken, S.; Derek, M. 2006. "Participation Motivation in Martial Artists in the West Midlands Region of England", *Journal of Sport Science Medicine* 2, 28-34.
- Gill, Diane L. 2005. *Psychological Dynamics of Sport and Exercise*. 2th ed. Human Kinetics, 112-115.
- Kilpatrick, M.; Hebert, E.; Bartholomew, J. 2005. College Students' Motivation for Physical Activity: Differentiating Men's and Women's Motives for Sport Participation & Exercise", *Journal of American College of Health*, 54(2), 87-94.
- Kolt GS, Driver RP, Giles LC, Why. 2004. "Older Australians Participate in Exercise and Sport", *J Aging Phys Act*, Apr, 12(2), 185-98.
- Leate, C. & Findly, Anne B. 2007. "The Link between Competitive Sport Participation and Self-concept in Early Adolescence: A Consideration of Gender and Sport Orientation", *Journal of Youth and Adolescence* 16, 75-84.
- Malete, L. & Feltz, D. L. 2001. "Participant Motivation, Achievement Goal Orientations and Patterns of Physical Activity Involvement among Botswana Youths", *Journal Sport & Exercise Psychology*, Supplement, 23, S16.
- Taylor, A. 2006. "Gender Difference in Exercise Motivation", *Tarleton Journal of Student Research* 1, 18-23.
- Winberg, R.; Gershon, T.; Alex, M.; Susa, J.; Mark, A.; Robert, G.; Gerald, F. 2000. "Motivation for Youth Participation Sport and Physical Activity: Relationships to Culture, Self-reported Activity Levels, and Gender", *Journal of Sport Psychology* 31, 321-346.

امکانات و تشکیلات مناسب فراهم شود؛ که این امر، یعنی برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در ورزش همگانی، خود زیربنا و شالوده ورزش قهرمانی است و با تقویت این جنبه از ورزش، مطمئناً جامعه گامی بلند در عرصه ورزش قهرمانی برخواهد داشت. و بدون شک، داشتنی جامعه‌ای سالم و قهرمانان فراوان ورزشی در رشته‌های مختلف در سطح جهانی دور از انتظار نخواهد بود.

کتابنامه

- انشل، مارک هوارد. ۱۳۸۰. روان‌شناسی ورزش (از تئوری تا عمل). ترجمه علی‌اصغر مسدود. تهران: انتشارات اطلاعات.
- خالقی، حسین. ۱۳۸۲. مقایسه جهت‌گیری ورزشی دانشجویان ورزشکار دانشگاه گیلان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه گیلان.
- رضائی‌نژاد، رحیم؛ محبی، حمید؛ دمیرچی، ارسلان. ۱۳۸۶. «مقایسه انگیزه دانشجویان ایرانی و روسی در فعالیت‌های ورزشی» (مقاله چاپ‌نشده).
- روزبانی، مانیا. ۱۳۸۰. مقایسه برخی از ویژگی‌های زنان شرکت‌کننده در ورزش‌های همگانی شهر تهران (پارک‌ها، باشگاه‌ها و کوهپایه‌ها) (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران.
- شیخ‌الاسلامی، زهرا. ۱۳۷۹. مطالعه توصیفی عوامل مؤثر بر شرکت بانوان در کلاس‌های ورزش در آب (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- شیری، بیژن. ۱۳۷۶. بررسی انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در دوی همگانی شهرداری تهران (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه تهران.
- غفوری، فرزاد. ۱۳۸۲. تعیین عوامل مؤثر بر گرایش به ورزش همگانی و قهرمانی برای تعیین راهبردهای ورزشی در جمهوری اسلامی ایران (رسالة دکترا)، دانشگاه تربیت مدرس.
- کاشف، میرمحمد. ۱۳۷۵. وضعیت ورزش همگانی در آذربایجان غربی. دفتر تحقیقات و آموزش سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران.
- یاوری، ناهید. ۱۳۸۲. بررسی وضعیت اجتماعی-اقتصادی بانوان شرکت‌کننده در کلاس‌های آمادگی جسمانی شهر یزد (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.